TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS

2011 m. sausio 27 d.*

Byloje C-168/09

dėl *Tribunale di Milano* (Italija) 2009 m. kovo 12 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2009 m. gegužės 12 d., pagal EB 234 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Flos SpA

prieš

Semeraro Casa e Famiglia SpA,

dalyvaujant

Assoluce – Associazione nazionale delle Imprese degli Apparecchi di Illuminazione,

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas J. N. Cunha Rodrigues, teisėjai A. Arabadjiev, A. Rosas, U. Lõhmus (pranešėjas) ir A. Ó Caoimh,

* Proceso kalba: italų.

generalinis advokatas Y. Bot,
posėdžio sekretorė L. Hewlett, vyriausioji administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2010 m. balandžio 22 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— *Flos SpA*, atstovaujamos *avvocati* G. Casucci ir N. Ferretti,

— *Semeraro Casa e Famiglia SpA*, atstovaujamos *avvocati* G. Floridia ir F. Polettini,

— *Assoluce – Associazione nazionale delle Imprese degli Apparecchi di Illuminazione*, atstovaujamos *avvocati* C. Galli, M. Bogni ir C. Paschi,

— Italijos vyriausybės, atstovaujamos G. Palmieri, padedamos *avvocato dello Stato* S. Fiorentino,

— Europos Komisijos, atstovaujamos H. Krämer ir S. La Pergola,

susipažinęs su 2010 m. birželio 24 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 1998 m. spalio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 98/71/EB dėl teisinės dizaino apsaugos (OL L 289, p. 28; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 21 t., p. 120) 17 ir 19 straipsnių išaiškinimo.

2 Prašymas pateiktas nagrinėjant ginčą tarp dizaino apšvietimo įrenginių gamybos sektoriuje veikiančios bendrovės *Flos SpA* (toliau – *Flos*) ir *Semeraro Casa e Famiglia SpA* (toliau – *Semeraro*) dėl autoriaus teisių, kurias ieškovė tvirtina turinti į šviestuvo modelį „Arco“, pažeidimo.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Direktyva 93/98/EEB

3 1993 m. spalio 29 d. Tarybos direktyvos 93/98/EEB dėl autorių ir gretutinių teisių apsaugos terminų suderinimo (OL L 290, p. 9; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 17 sk., 1 t., p. 141) 2 konstatuojamojoje dalyje įtvirtinta, jog egzistuoja skirtumai tarp

nacionalinių įstatymų, reguliuojančių autorių ir gretutinių teisių apsaugos terminus, ir šie skirtumai gali tapti laisvo prekių judėjimo bei paslaugų teikimo kliūtimi ir iškreipti konkurenciją bendrojoje rinkoje ir kad todėl siekiant, kad vidaus rinka veiktų sklandžiai, valstybių narių įstatymus būtina suderinti taip, kad apsaugos terminai visoje Sąjungoje būtų vienodi.

4 Šios direktyvos 1 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad literatūros ar meno kūrinio autoriaus teisės, remiantis Berno konvencijos dėl literatūros ir meno kūrinių apsaugos (1971 m. liepos 24 d. Paryžiaus aktas) redakcijos po 1979 m. liepos 28 d. pakeitimo 2 straipsniu, galioja visą autoriaus gyvenimą ir 70 metų po jo mirties.

5 Direktyvos 10 straipsnio „Terminų taikymas“ 1–3 dalyse numatyta:

„1. Jei apsaugos termino, kuris yra ilgesnis, negu nustatyta šioje direktyvoje, eiga valstybėje narėje prasidėjo iki 13 straipsnio 1 dalyje nurodytos datos, tas apsaugos terminas valstybėje narėje neturi būti sutrumpintas dėl šios direktyvos.

2. Visiems kūriniams ir apsaugos objektams, kurie 13 straipsnio 1 dalyje nurodytu metu bent vienoje valstybėje narėje yra saugomi pagal nacionalines autorių ar gretutinių teisių nuostatas, ir tiems, kurie atitinka [1992 m. lapkričio 19 d. Tarybos] Direktyvoje 92/100/EEB [dėl nuomos ir panaudos teisių bei tam tikrų teisių, gretutinių autorių teisėms, intelektinės nuosavybės srityje (OL L 346, p. 61; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 17 sk., 1 t., p. 120)] nurodytus apsaugos kriterijus, taikomi šioje direktyvoje nustatyti apsaugos terminai.

3. Ši direktyva nepažeidžia jokių naudojimo veiksmų, atliktų iki 13 straipsnio 1 dalyje nurodytos datos. Valstybės narės priima specialias nuostatas, reikalingas trečiųjų šalių įgytoms teisėms apsaugoti.“

6 Pagal Direktyvos 93/98 13 straipsnio 1 dalies pirmą pastraipą valstybės narės priima įstatymus ir kitus teisės aktus, kurie, įsigalioję iki 1995 m. liepos 1 d., įgyvendina šios direktyvos 1–11 straipsnius.

Direktyva 98/71

7 Remiantis Direktyvos 98/71 2 ir 3 konstatuojamosiomis dalimis, valstybių narių įstatymų teikiamos teisinės dizaino apsaugos skirtumai turi tiesioginį poveikį dizainą turinčių prekių vidaus rinkos kūrimui ir veikimui ir tokie skirtumai gali iškraipyti konkurenciją vidaus rinkoje, todėl tam, kad sklandžiai veiktų vidaus rinka, reikia derinti valstybių narių dizaino apsaugos įstatymus.

8 Pagal šios direktyvos 8 konstatuojamąją dalį, „kol nesuderinti autorių teises reglamentuojantys teisės aktai, svarbu nustatyti apsaugos kaupimo [sujungimo] principą remiantis specifine registruoto dizaino apsaugos teise ir autorių teise, valstybėms narėms paliekant laisvę nustatyti autorių teisių apsaugos mastą ir sąlygas, pagal kurias tokia apsauga teikiama“.

9 Šios direktyvos 12 straipsnyje „Teisės į dizainą suteikiamos teisės“ nustatyta:

„1. Dizaino registracija suteikia jo savininkui išimtinę teisę jį naudoti ir neleisti be jo leidimo naudoti jį trečiajai šaliai. Minėtu naudojimu laikomas gaminio, kuriam tas dizainas taikytas ar panaudotas, gaminimas, siūlymas, pateikimas į rinką, importavimas, eksportavimas ar naudojimas arba tokio gaminio kaupimas tais tikslais.

2. Jei pagal valstybės narės įstatymą 1 dalyje nurodytų veiksmų negalima buvo neleisti atlikti iki datos, kai įsigalioja nuostatos, būtinos, kad būtų laikomasi šios direktyvos, teisės į dizainą suteikiamomis teisėmis negalima remtis norint neleisti tokių veiksmų atlikti asmenims, kurie buvo pradėję tokius veiksmus iki tos datos.“

10 Direktyvos 98/71 17 straipsnyje „Ryšys su autorine teise“ numatyta:

„Teisės į dizainą saugomas dizainas, registruotas kurioje nors valstybėje narėje ar jos atžvilgiu pagal šią direktyvą, taip pat turi teisę į apsaugą pagal tos valstybės autorinės teisės įstatymą nuo tos dienos, kai tas dizainas buvo sukurtas ar išreikštas kokia nors forma. Kiekviena valstybė narė nustato, kokio masto ir kokiomis sąlygomis tokia apsauga teikiama, taip pat reikalaujamą originalumo lygį.“

11 Šios direktyvos 19 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje nustatyta, kad valstybės narės priima įstatymus ir kitus teisės aktus, kurie, įsigalioję iki 2001 m. spalio 28 d., įgyvendina šią direktyvą.

Direktyva 2001/29/EB

12 2001 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2001/29/EB dėl autorių teisių ir gretutinių teisių informacinėje visuomenėje tam tikrų aspektų suderinimo (OL L 167, p. 10; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 17 sk., 1 t., p. 230) 1straipsnio „Taikymo sritis“ 1 dalyje nustatyta, kad ši direktyva reglamentuoja teisinę autorių teisių ir gretutinių teisių apsaugą vidaus rinkos sistemoje, ypač atsižvelgiant į informacinę visuomenę.

13 Šios direktyvos 2 straipsnyje „Atgaminimo teisė“ numatyta:

„Valstybės narės nustato išimtinę teisę leisti arba uždrausti tiesiogiai ar netiesiogiai, laikinai ar nuolat bet kuriuo būdu ir bet kuria forma atgaminti visą arba iš dalies:

a) autoriams – savo kūrinius;

<...>“

Nacionalinės teisės aktai

14 Teisė į dizaino apsaugą suteikiama remiantis 1940 m. rugpjūčio 25 d. Karaliaus dekretu Nr. 1411 dėl įstatyminių nuostatų patentų pramoniniam dizainui srityje (*Gazzetta ufficiale* Nr. 247, 1940 m. spalio 21 d.). Šio dekreto redakcijos, galiojusios iki 2001 m. balandžio 19 d., 5 straipsnyje buvo numatyta:

„Dizaino patentai gali būti išduodami naujiems modeliams, kurie dėl savo formos ar ypatingos kontūrų, spalvų ar kitų elementų kombinacijos tam tikriems pramoninio dizaino gaminiams gali suteikti išskirtinius ornamentus. Autorių teisės nuostatos minėtiems modeliams netaikomos <...>“

15 1941 m. balandžio 22 d. Įstatymo Nr. 633/41 dėl autorių ir kitų gretutinių teisių apsaugos (*Gazzetta ufficiale* Nr. 166, 1941 m. liepos 16 d., toliau – Įstatymas Nr. 633/1941) redakcijos, galiojusios iki 2001 m. balandžio 19 d., 2 straipsnio 1 dalies 4 punkte buvo numatyta, kad autorių teisių apsauga taikoma dizaino meno kūriniams su atskyrimo sąlyga („scindibilità"), nustatant, kad šios teisės apsauga taikoma „kūriniams <...>, net jeigu jie naudojami pramonėje, jeigu jų meninę vertę galima atskirti nuo gaminio, su kuriuo tas darbas yra siejamas, pramoninio pobūdžio".

16 2001 m. vasario 2 d. Įstatyminiu dekretu Nr. 95 dėl Direktyvos 98/71/EB taikymo (GURI, Nr. 79, 2001 m. balandžio 4 d., toliau – Įstatyminis dekretas Nr. 95/2001), kuris įsigaliojo 2001 m. balandžio 19 d., pakeistas Įstatymo Nr. 633/1941 2 straipsnio 1 dalies 4 punktas, panaikinant minėtą atskyrimo sąlygą ir prie saugojamų kūrinių sąrašo naujame 10 punkte pridedant „pramoninio dizaino kūrinius, kuriems būdingas kūrybiškumas ir meninė vertė".

17 2001 m. balandžio 12 d. Įstatyminiu dekretu Nr. 164/2001 dėl Direktyvos 98/71 taikymo (GURI, Nr. 106, 2001 m. gegužės 9 d., toliau – Įstatyminis dekretas Nr. 164/2001) Įstatyminis dekretas Nr. 95/2001 buvo papildytas 25bis straipsniu, pagal kurį laikinai, dešimties metų laikotarpiu, nuo 2001 m. balandžio 19 d. „dizainui suteikiama apsauga pagal įstatymo [Nr. 633/41] 2 straipsnio 1 dalies 10 punktą netaikoma tik tiems subjektams, kurie iki minėtos datos gamino, teikė į rinką ar prekiavo gaminiais, sukurtais pagal dizainą, kuris buvo tapęs viešo naudojimo".

18 Ši nuostata vėliau pakartota 2005 m. paskelbto Italijos pramoninės nuosavybės kodekso (toliau – kodeksas) 239 straipsnyje.

19 2007 m. vasario 15 d. Dekreto įstatymo Nr. 10 dėl Bendrijos ir tarptautinių įsipareigojimų taikymo (GURI, Nr. 38, 2007 m. vasario 15 d.), pertvarkyto į 2007 m. balandžio 6 d. Įstatymą Nr. 46, 4 straipsnio 4 dalimi, be kita ko, panaikintas termino atidėjimas dešimčiai metų, įvestas Įstatyminiu dekretu Nr. 164/2001, kartu pakeičiant kodekso 239 straipsnį. Šiame straipsnyje po pakeitimo buvo numatyta:

„Pramoniniam dizainui suteikiama apsauga pagal <...> Įstatymo Nr. 633/1941 2 straipsnio 1 dalies 10 punktą <...> netaikoma gaminiams, sukurtiems pagal dizainą, kuris prieš įsigaliojant <...> Įstatyminiam dekretui Nr. 95/2001 buvo viešo naudojimo arba tokiu tapo."

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

20 2006 m. lapkričio 23 d. *Tribunale di Milano Flos* apkaltino *Semeraro*, kad iš Kinijos importavo ir Italijoje prekiavo šviestuvo modeliu „Fluida", kuris, jos teigimu, pakartoja visus stilistinius ir estetinius šviestuvo „Arco", kuris buvo pramoninio dizaino kūrinys, požymius, pažeidžiant jos tariamai turimas autorių teises į šį šviestuvą.

21 Iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad vykstant procedūrai dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo, kuri vyko prieš pradedant procesą iš esmės, per kurį ir priimta ši nutartis, konstatuota, jog 1962 m. sukurtam šviestuvui „Arco", tapusiam viešo naudojimo iki 2001 m. balandžio 19 d., buvo taikoma teisė į apsaugą pagal Įstatymą Nr. 633/1941, iš dalies pakeistą Įstatyminiu dekretu Nr. 95/2001, ir kad *Semeraro* importuojamo šviestuvo modeliuose „mėgdžiojami visi stilistiniai ir estetiniai šio šviestuvo požymiai". Laikinąsias apsaugos priemones taikantis teisėjas 2006 m. gruodžio 29 d. nutartimi nurodė išimti iš apyvartos šviestuvus „Fluida" ir uždraudė *Semeraro* toliau jais prekiauti.

22 Dėl bylos nagrinėjimo iš esmės prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, jog po to, kai pradėtas šis procesas, pakeisti teisės aktai dėl autorių teisių apsaugos taikymo pramoniniam dizainui, ir šie pakeitimai kelia abejonių dėl atitikties Direktyvai 98/71, o konkrečiai kalbant – dėl suderinamumo su apsaugos apjungimo principu, įtvirtintu šios direktyvos 17 straipsnyje.

23 Visų pirma prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas šioje vietoje remiasi kodekso 239 straipsniu, iš dalies pakeistu Dekreto įstatymo Nr. 10 4 straipsnio 4 dalimi.

24 Šiomis aplinkybėmis *Tribunale de Milano* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar Direktyvos 98/71 <...> 17 ir 19 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad taikant valstybės narės nacionalinės teisės aktą, kuriuo, remiantis šia direktyva, į nacionalinės teisės sistemą buvo įtraukta autorių teisių apsauga dizainui, šiai valstybei narei numatyta galimybė savarankiškai nustatyti, kokio masto ir kokiomis sąlygomis tokia apsauga teikiama, gali apimti ir pačios apsaugos netaikymą dizainui, kuris, nors ir atitinka reikalavimus autorių teisių apsaugai įgyti, turėjo būti laikomas esančiu viešo naudojimo prieš įsigaliojant įstatymo nuostatoms, vidaus teisės sistemoje įvedusioms autorių teisių apsaugą dizainui, kuri niekada nebuvo įregistruotas kaip dizainas arba kurio registracija nebeturėjo poveikio?

2. Jeigu į pirmąjį klausimą būtų atsakyta neigiamai, ar Direktyvos 98/71 <...> 17 ir 19 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad taikant valstybės narės nacionalinės teisės aktą, kuriuo, remiantis šia direktyva, į nacionalinės teisės sistemą buvo įtraukta autorių teisių apsauga dizainui, šiai valstybei narei numatyta galimybė savarankiškai nustatyti, kokio masto ir kokiomis sąlygomis tokia apsauga teikiama, gali apimti ir pačios apsaugos netaikymą dizainui, kuris, nors ir atitinka reikalavimus autorių teisių apsaugai įgyti, turėjo būti laikomas esančiu viešo naudojimo prieš įsigaliojant įstatymo nuostatoms, vidaus teisės sistemoje įvedusioms autorių teisių apsaugą dizainui, ir kai trečiasis asmuo, neturintis šio dizaino autoriaus teisių turėtojo leidimo, jau gamino prekes remdamasis šiuo dizainu ir jomis prekiavo nacionalinėje teritorijoje?

3. Jeigu į pirmąjį ir antrąjį klausimus būtų atsakyta neigiamai, ar Direktyvos 98/71 <...> 17 ir 19 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad taikant valstybės narės nacionalinės teisės aktą, kuriuo, remiantis šia direktyva, į nacionalinės teisės sistemą buvo įtraukta autorių teisių apsauga dizainui, šiai valstybei narei numatyta galimybė savarankiškai nustatyti, kokio masto ir kokiomis sąlygomis tokia apsauga teikiama, gali apimti ir pačios apsaugos netaikymą dizainui, kuris, nors ir atitinka reikalavimus autorių teisių apsaugai įgyti, turėjo būti laikomas esančiu viešo naudojimo prieš įsigaliojant įstatymo nuostatoms, vidaus teisės sistemoje įvedusioms autorių teisių apsaugą dizainui, ir kai trečiasis asmuo, neturintis šio dizaino autoriaus teisių turėtojo leidimo, jau gamino prekes remdamasis šiuo dizainu ir jomis prekiavo nacionalinėje teritorijoje, kai toks netaikymas nustatytas labai ilgam laikotarpiui (dešimčiai metų)?“

Dėl prejudicinių klausimų

Pirminės pastabos

25 *Semeraro* ir Europos Komisija reiškia abejones dėl Direktyvos 98/71 19 straipsnio reikšmės ginčui pagrindinėje byloje išspręsti, nes šioje nuostatoje tiesiog nustatomas terminas, per kurį valstybės narės turi įgyvendinti įsipareigojimus pagal šios direktyvos nuostatas.

26 Šioje vietoje reikia pažymėti, kad nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą nėra jokių paaiškinimų dėl termino Direktyvai 98/71 perkelti į nacionalinę teisę praleidimo reikšmės ginčui pagrindinėje byloje išspręsti. Tiesą sakant, šio prašymo priimti prejudicinį sprendimą motyvuose nacionalinis teismas nurodo tik šios direktyvos 17 straipsnį.

27 Todėl reikia laikytis nuomonės, kad klausimai daugiausia pateikti dėl šios direktyvos 17 straipsnio, todėl Teisingumo Teismas į juos turi atsakyti remdamasis tik šiuo straipsniu.

Dėl pirmojo klausimo

28 Savo pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 98/71 17 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad draudžiami valstybės narės teisės aktai, kuriais autorių teisių apsauga netaikoma dizainui, kuris buvo viešo naudojimo arba tokiu tapo prieš įsigaliojant teisės akto

nuostatoms, vidaus teisės sistemoje įvedusioms tokią apsaugą dizainui, kuris niekada nebuvo įregistruotas kaip dizainas arba kurio registracija nebeturėjo poveikio, nors jis tenkina visus teisės į tokią apsaugą reikalavimus.

29 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo dvi prielaidas: pirmoji apima dizainą, kuris prieš įsigaliojant Direktyvą 98/71 perkeliančiam nacionalinės teisės aktui, t. y. iki 2001 m. balandžio 19 d., buvo tapęs viešo naudojimo, nes nebuvo įregistruotas kaip dizainas; antroji susijusi su dizainu, kuris tapo viešo naudojimo, nes jo registracija nebeturėjo poveikio.

30 Nors per teismo posėdį *Flos* pažymėjo, jog pagrindinėje byloje nagrinėjamo šviestuvo ji nebuvo įregistravusi kaip dizaino, šiuo klausimu nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą nėra jokio patikslinimo.

31 Todėl į pirmąjį klausimą reikia atsakyti atsižvelgiant į abi šio sprendimo 28 punkte nurodytas prielaidas. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turės išsiaiškinti, ar šis šviestuvas buvo įregistruotas kaip dizainas.

32 Kalbant apie pirmąją prielaidą, kad dizainas niekada nebuvo įregistruotas kaip toks, konstatuotina, jog pagal Direktyvos 98/71 17 straipsnį tik kurioje nors valstybėje narėje ar jos atžvilgiu pagal šią direktyvą įregistruotas dizainas turi teisę į apsaugą pagal tos valstybės autorių teisės įstatymą.

33 Iš to darytina išvada, kad dizainas, kuris prieš įsigaliojant Direktyvą 98/71 į tos valstybės teisės sistemą perkeliančiam nacionalinės teisės aktui buvo viešo naudojimo, nes anksčiau nebuvo registruotas, nepatenka į šio straipsnio taikymo sritį.

34 Vis dėlto negalima atmesti, kad kūriniams, kurie gali būti neįregistruoti kaip dizainas, autorių teisių apsauga gali būti taikoma pagal kitas direktyvas autorių teisės srityje, tarp kurių – Direktyva 2001/29, jeigu tenkinamos šiai direktyvai taikyti nustatytos sąlygos, o tai turi nustatyti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

35 Kalbant apie antrąją prielaidą, kad dizainas tapo viešo naudojimo dėl to, kad registracijos suteikta apsauga nebeturėjo poveikio, reikia priminti, kad nors Direktyvos 98/71 17 straipsnio pirmame sakinyje įtvirtinta, jog dizainas, registruotas kurioje nors valstybėje narėje ar jos atžvilgiu pagal šią direktyvą, taip pat turi teisę į apsaugą pagal tos valstybės autorių teisės įstatymą nuo tos dienos, kai tas dizainas buvo sukurtas ar išreikštas kokia nors forma, šio straipsnio antrame sakinyje valstybėms narėms leidžiama nustatyti šios apsaugos apimtį ir suteikimo sąlygas, įskaitant reikalaujamą originalumo lygį.

36 Vis dėlto šio antro sakinio negalima aiškinti taip, kad valstybės narės gali suteikti autorių teisių apsaugą dizainui, kuris buvo įregistruotas kurioje nors valstybėje narėje ar jos atžvilgiu, jeigu šis dizainas tenkina minėtas apsaugos suteikimo sąlygas.

37 Tiesą sakant, iš šios direktyvos 17 straipsnio, visų pirma iš šio straipsnio pirmame sakinyje pavartotų žodžių „taip pat“, aiškiai matyti, kad autorių teisių apsauga turi būti taikoma bet kuriam atitinkamoje valstybėje narėje ar jos atžvilgiu įregistruotam dizainui.

38 Sąjungos teisės aktų leidėjo siekis suteikti tokią apsaugą taip pat matyti iš Direktyvos 98/71 8 konstatuojamosios dalies, kurioje įtvirtintas specialios dizaino apsaugos, įregistruojant jį, ir autorių teisių apsaugos sujungimo principas, kol nesuderinti autorių teises reglamentuojantys teisės aktai.

39 Be to, valstybių narių teisė nustatyti autorių teisių apsaugos apimtį ir suteikimo sąlygas taip pat negali būti susijusi su šios apsaugos trukme, nes ji Sąjungos lygiu jau buvo suderinta Direktyva 93/98.

40 Šiuo klausimu Direktyvos 93/98 1 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad literatūros ar meno kūrinio autoriaus teisės, remiantis Berno konvencijos dėl literatūros ir meno kūrinių apsaugos 2 straipsniu, galioja visą autoriaus gyvenimą ir 70 metų po jo mirties. Šios direktyvos 10 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad apsaugos terminai taikomi visiems kūriniams ir apsaugos objektams, kurie 1995 m. liepos 1 d. bent vienoje valstybėje narėje buvo saugomi pagal autorių teisę.

41 Iš to darytina išvada, kad pagal Direktyvos 98/71 17 straipsnį dizainas, įregistruotas kurioje nors valstybėje narėje ar jos atžvilgiu ir kuris tenkina valstybėse narėse numatytas autorių teisių apsaugos suteikimo sąlygas, įskaitant originalumo lygį, ir kuriam nesibaigė Direktyvos 93/98 1 straipsnyje, aiškinamame kartu su šios direktyvos 10 straipsnio 2 dalimi, nustatytas terminas, gali būti saugomas pagal šios valstybės narės autorių teisę.

42 Šiuo klausimu, kaip Teisingumo Teismas konstatavo 1999 m. birželio 29 d. Sprendimo *Butterfly Music* (C-60/98, Rink. p. I-3939) 18–20 punktuose, iš Direktyvos 93/98 10 straipsnio 2 dalies aiškiai matyti, kad dėl šioje direktyvoje nustatytų apsaugos terminų taikymo kai kuriose valstybėse narėse, kurių teisės aktuose

numatytas trumpesnis apsaugos terminas, gali būti atnaujinta viešo naudojimo tapusių kūrinių ar objektų apsauga. Teisingumo Teismas nusprendė, kad ši pasekmė atspindi Sąjungos teisės aktų leidėjo siekį ir toks sprendimas buvo pasirinktas, kad būtų kuo greičiau pasiektas šios direktyvos 2 konstatuojamojoje dalyje nurodytas tikslas suderinti autorių teisių apsaugos trukmę reglamentuojančius nacionalinės teisės aktus ir išvengti atvejų, kai tam tikros teisės būtų išnykusios vienose valstybėse narėse, bet saugomos kitose.

43 Reikia manyti, kad tokio požiūrio turi būti laikomasi ir kalbant apie autorių teisių apsaugos dizainui, kuris anksčiau buvo saugomas pagal kitą intelektinės nuosavybės teisę, atkūrimą. Tiesą sakant, remiantis Direktyvos 98/71 2 ir 3 konstatuojamąja dalimi, šią direktyvą perkeliančiu nacionalinės teisės aktu negalima nesuteikti, netrukdant vienodam šios direktyvos taikymui visoje Sąjungos teritorijoje ir dizainą turinčių prekių vidaus rinkos geram veikimui, autorių teisių apsaugos dizainui, kuris, nors ir tapo viešo naudojimo prieš įsigaliojant šiam reglamentavimui, tuo metu atitinka visas sąlygas pasinaudoti šia apsauga.

44 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad Direktyvos 98/71 17 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad juo draudžiami valstybės narės teisės aktai, pagal kuriuos tos valstybės narės autorių teisių apsauga netaikoma dizainui, įregistruotam kurioje nors valstybėje narėje ar jos atžvilgiu ir tapusiam viešo naudojimo, prieš įsigaliojant šių teisės aktų nuostatoms, nors jis tenkina visus teisės į tokią apsaugą reikalavimus.

Dėl antrojo ir trečiojo klausimų

45 Antruoju ir trečiuoju klausimu, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 98/71 17 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad juo draudžiami valstybės narės teisės aktai, kuriais autorių teisių apsauga ilgą laiką, t. y. dešimt metų, arba niekada netaikoma dizainui, kuris, nors ir tenkina visus teisės į tokią apsaugą reikalavimus, tapo viešo naudojimo prieš įsigaliojant šiems teisės aktams trečiųjų asmenų, kurie jau gamino prekes remdamiesi šiuo dizainu ir jomis prekiavo nacionalinėje teritorijoje, atžvilgiu.

46 Dėl viešo naudojimo dizaino apsaugos pagal tam tikrą intelektinės nuosavybės teisę, t. y. autorių teisę, atkūrimo *Flos*, Italijos vyriausybė ir Komisija savo rašytinėse pastabose, o *Semeraro* – per teismo posėdį tvirtino, kad ši apsauga gali sukelti konfliktą tarp, pirma, autorių teisių turėtojų ir jų perėmėjų teisėtų interesų ir, antra, sąžiningų trečiųjų asmenų, kurie naudojosi tuo, kad šiuo dizainu buvo galima naudotis laisvai, gaminti prekes remiantis šiuo dizainu ir jomis prekiauti, interesų.

47 Žinoma, Direktyvą 98/71 perkeliantis nacionalinės teisės aktas, toks koks yra Įstatyminis dekretas Nr. 164/2001, kuriuo į Įstatyminį dekretą Nr. 95/2001 įtrauktas 25bis straipsnis, ir kodekso 239 straipsnis, kuriuo įtvirtintas termino atidėjimas dešimčiai metų, dėl kurio negalima remtis autorių teisėmis į atitinkamą dizainą trečiųjų asmenų, kurie sukūrė gaminius pagal šį dizainą iki 2001 m. balandžio 19 d., kategorijos atžvilgiu, gali sukelti šių prekių gamintojų, trečiųjų asmenų, teisėtus lūkesčius, kad galima toliau naudotis šiuo dizainu.

48 Tačiau, kalbant apie autoriaus teisių apsaugos dizainui taikymą, Direktyvoje 98/71, skirtingai nei Direktyvos 93/98 10 straipsnio 3 dalyje, nenumatyta jokia aiški nuostata dėl jos taikytinumo laiko atžvilgiu, siekiant apsaugoti įgytas trečiųjų asmenų teises ir teisėtus lūkesčius.

49 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad Direktyvos 98/71 12 straipsnio 2 dalis, kurioje kalbama apie galimybę tokius veiksmus atlikti asmenims, kurie juos buvo pradėję iki įsigaliojant direktyvą perkeliančioms nacionalinės teisės nuostatoms, yra susijusi tik su dizaino registracijos suteikiamomis teisėmis, kaip matyti iš pačios nuostatos formuluotės, todėl netaikoma autorių teisių apsaugai.

50 Vis dėlto tai, kad nėra nuostatos, aiškiai nurodančios trečiųjų asmenų įgytų teisių ir teisių lūkesčių apsaugą Direktyvos 98/71 17 straipsnyje numatytos autorių teisių apsaugos pripažinimo atžvilgiu, nereiškia, kad netaikomas įgytų teisių paisymo principas ir teisėtų lūkesčių apsaugos principas, kurie yra pagrindinių Sąjungos teisės principų dalis.

51 Šiuo klausimu reikia priminti, kad remiantis principu, jog nauji teisės aktai yra taikomi situacijų, susidariusių galiojant ankstesniems teisės aktams, ateities padariniams, nebent nustatyta kitaip (žr., be kita ko, 1970 m. balandžio 14 d. Sprendimo *Brock*, 68/69, Rink. p. 171, 6 punktą; 1986 m. liepos 10 d. Sprendimo *Licata prieš Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetą*, 270/84, Rink. p. 2305, 31 punktą bei minėto Sprendimo *Butterfly Music* 24 punktą), iki naujojo teisės akto įsigaliojimo padarytus veiksmus reglamentuoja ankstesnis teisės aktas. Vadinasi, autorių teisių apsaugos atkūrimas neturi įtakos naudojimo veiksmams, kuriuos atliko trečiasis asmuo iki tos dienos, kada tapo taikytinos šios teisės.

52 Tačiau, remiantis šiuo principu, šios autorių teisių apsaugos taikymas galutinai nepasibaigusių situacijų pasekmėms ateityje reiškia, kad jis turi įtakos trečiųjų asmenų teisėms toliau naudotis gaminiu, kuriam vėl taikoma intelektinės nuosavybės teisės suteikiama apsauga (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Butterfly Music* 24 punktą).

53 Taip pat reikia priminti, kad iš nusistovėjusios teismo praktikos matyti, jog teisėtų lūkesčių apsaugos principo taikymo sritis negali būti tiek išplėsta, kad iš esmės neleistų taikyti naujos normos būsimoms situacijos, susiklosčiusios galiojant ankstesnei normai, pasekmėms (šiuo klausimu žr., be kita ko, 1987 m. sausio 14 d. Sprendimo *Vokietija prieš Komisiją*, 278/84, Rink. p. 1, 36 punktą; 1988 m. rugsėjo 20 d. *Ispanija prieš Tarybą*, 203/86, Rink. p. 4563, 19 punktą, 1990 m. vasario 22 d. Sprendimo *Busseni*, C-221/88, Rink. p. I-495, 35 punktą ir minėto Sprendimo *Butterfly Music* 25 punktą).

54 Šiuo atveju valstybė narė priėmė dvi įstatymo nuostatų, skirtų apsaugoti tam tikros kategorijos trečiųjų asmenų įgytas teises ir teisėtus lūkesčius, rūšis.

55 Pirma, kalbant apie įstatymo nuostatą, kurioje numatytas pereinamasis laikotarpis, siekiant apsaugoti konkrečios trečiųjų asmenų kategorijos teisėtus interesus, iš įgytų teisių paisymo ir teisėtų lūkesčių apsaugos principų matyti, kad Direktyvos 98/71 17 straipsniu nedraudžiama tokia nuostata, jeigu dėl jos ilgam laikui neatidedamas naujo autorių teisių apsaugos reglamentavimo taikymas dizainui ir dėl to nedaromos kliūtys pradėti ją taikyti nuo šioje direktyvoje numatytos dienos (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Butterfly Music* 23 ir 28 punktus).

56 Todėl šio pereinamojo laikotarpio trukmės atitiktis ir šioje įstatymo nuostatoje numatyta trečiųjų asmenų kategorija turi būti vertinami atsižvelgiant į proporcingumo principą.

57 Atitinkamos valstybės narės priimta įstatymo nuostata turi būti tinkama ir būtina nacionalinės teisės akto tikslui pasiekti, t. y. užtikrinti pusiausvyrą tarp, pirma, nurodytų trečiųjų asmenų įgytų teisių ir teisėtų lūkesčių ir, antra, autorių teisių turėtojų interesų. Be to, reikia, kad ji neviršytų to, kas būtina šiai pusiausvyrai pasiekti.

58 Todėl ši nuostata gali būti laikoma tinkama tik tada, jeigu ji susijusi su trečiųjų asmenų, galinčių remtis teisėtų lūkesčių apsaugos principu, kategorija, t. y. asmenimis, kurie jau naudojosi dizainu, tapusiu viešo naudojimo prieš įsigaliojant Direktyvos 98/71 17 straipsnį į atitinkamos valstybės narės vidaus teisę perkeliančiam nacionalinės teisės aktui.

59 Be to, tokia įstatymo nuostata turi apsiriboti laikotarpiu, kuriuo šie tretieji asmenys naudoja šį dizainą ir kuris būtinas, kad jie arba laipsniškai nutrauktų savo veiklą, jei ji paremta senesniu šio dizaino naudojimu, arba realizuotų turimas atsargas.

60 Priemonė neviršija to, kas būtina nagrinėjamų teisių pusiausvyrai užtikrinti, jeigu ja naudojimasis teise į autorių teisių apsaugą neatidedamas ilgam laikui.

61 Šiuo atveju, kadangi kalbama apie trečiųjų asmenų, kurių atžvilgiu laikinai negalima remtis autorių teisių apsauga, kategorijos nustatymą, Įstatyminio dekreto Nr. 95/2001 ir kodekso 239 straipsnio nuostatos gali būti laikomos tinkamomis, kadangi jos susijusios tik su tais asmenimis, kurie įgijo savo teises iki įsigaliojant Direktyvą 98/71 perkeliančioms nacionalinės teisės nuostatoms.

62 Tačiau negalėjimas remtis apsauga dešimties metų laikotarpiu yra nepateisinamas poreikiu užtikrinti sąžiningų trečiųjų asmenų ekonominius interesus, nes panašu, kad ir per trumpesnį laikotarpį galima laipsniškai nutraukti veiklą naudojantis senesniais modeliais ir juo labiau – realizuoti turimas atsargas.

63 Be to, atrodo, kad autorių teisių apsaugos termino atidėjimas dešimčiai metų viršija tai, kas būtina, nes dešimčia metų sutrumpinus kūrinio apsaugos laikotarpį, kuris paprastai yra 70 metų po autoriaus mirties, autorių teisių apsaugos taikymas atidedamas ilgam laikui.

64 Antra, kalbant apie 2007 m. vasario 15 d. Dekreto įstatymo Nr. 10 4 straipsnio 4 dalį, kuria panaikinamas atidedamasis terminas ir numatoma, kad neribotai negalima remtis autorių teisių apsauga prekių, pagamintų pagal dizainą, tapusį viešo naudojimo iki 2001 m. balandžio 21 d., atžvilgiu, iš to, kas išdėstyta, matyti, kad dėl tokios nuostatos Direktyvos 98/71 17 straipsnis netenka prasmės, nes šios nuostatos pasekmė – apskritai neleisti taikyti naujosios apsaugos, t. y. susijusios su autorių teise. Be to, šia nuostata nesiekiama apriboti trečiųjų asmenų, galinčių remtis teisėtų lūkesčių apsaugos principu, kategorijos. Atvirkščiai, ja išplečiamas negalėjimas remtis autorių teise, nes pagal šią nuostatą nebūtina, kad tretieji asmenys šį dizainą būtų pradėję naudoti iki 2001 m. balandžio 21 d.

65 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į antrąjį ir trečiąjį klausimus reikia atsakyti, kad Direktyvos 98/71 17 straipsnį reikia aiškinti taip, kad juo draudžiami valstybės narės teisės aktai, kuriais autorių teisių apsauga ilgą laiką – dešimt metų – ar net niekada netaikoma dizainui, kuris, nors ir tenkina visus teisės į tokią apsaugą reikalavimus, tapo viešo naudojimo prieš įsigaliojant šiems teisės aktams trečiųjų asmenų, kurie jau gamino prekes remdamiesi šiuo dizainu ar jomis prekiavo nacionalinėje teritorijoje, atžvilgiu, nesvarbu, kada to buvo imtasi.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

66 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

1. **1998 m. spalio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 98/71/EB dėl teisinės dizaino apsaugos 17 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad juo draudžiami valstybės narės teisės aktai, pagal kuriuos tos valstybės narės autorių teisių apsauga netaikoma dizainui, įregistruotam kurioje nors valstybėje narėje ar jos atžvilgiu ir tapusiam viešo naudojimo, prieš įsigaliojant šių teisės aktų nuostatoms, nors jis tenkina visus teisės į tokią apsaugą reikalavimus.**

2. **Direktyvos 98/71 17 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad juo draudžiami valstybės narės teisės aktai, kuriais autorių teisių apsauga ilgą dešimties metų laikotarpį ar niekada netaikoma dizainui, kuris, nors ir tenkina visus teisės į tokią apsaugą reikalavimus, tapo viešo naudojimo prieš įsigaliojant šiems teisės aktams trečiųjų asmenų, kurie jau gamino prekes remdamiesi šiuo dizainu ar jomis prekiavo nacionalinėje teritorijoje, atžvilgiu, nesvarbu, kada to buvo imtasi.**

Parašai.